

SAVREMENI KONCEPTI KAPITALA BANAKA U BORBI PROTIV RIZIKA POSLOVANJA

Željko Račić*

Sažetak: Globalizacija i razvoj informacione tehnologije doprinose razvoju i integrisanju finansijskih tržišta. Razvoj finansijskih tržišta uslovljava povećanje postojećih i pojavu novih vrsta rizik, kojima su banke izložene u svom poslovanju. Kvantitativno merenje i efikasno upravljanje rizicima su od ključne važnosti, kako za profitabilno poslovanje i očuvanje solventnosti banaka, tako i za održanje celokupnog bankarskog i finansijskog sistema. Stabilnost finansijskog sistema je osnovni preduslov za razvoj celokupnog ekonomskog sistema.

Ključne reči: finansijsko tržište, finansijski rizici, kvantitativno merenje rizika, upravljanje rizicima, solventnost banaka.

Abstract: Globalization and development of IT contribute to development and integration of financial markets. The development of financial markets result in increase of existing types of risks, as well as of creating new ones, to which banks are exposed in their operating. Quantitative measuring and efficient risk management are highly important for profitable business and for maintaining bank solvency. Also, it is important for maintaining overall banking and financial system. Stability of financial system is the basic precondition for developing of whole economic system.

Key words: financial market, financial risks, quantitative risk measuring, risk management, bank solvency

Uvod

Svaki čovek koji živi i privređuje u današnjem vremenu ne može a da ne primeti dinamičan poslovni ambijent kojim je okružen i koji u velikoj meri utiče na oblikovanje njegovog trenutnog i budućeg poslovanja. Taj savremeni poslovni ambijent, omeđen je mnogim procesima, u prvom redu globalizacijom i razvojem informacione tehnologije, koji su uticali na ujedinjavanje nacionalnih tržišta i povezivanje poslovnih subjekata na nadnacionalnom nivou. Pomenuti proces nije zaobišao ni finansijski sektor, koji ima ključnu ulogu u funkcionisanju svake tržišne ekonomije, jer obezbeđuje transfer novca i kapitala između sektora preduzeća, domaćinstava i države. Banke, kao jedan od ključnih činilaca strukture finansijskog sistema, pod pritiskom ovih novih trendova prešle su trnovit put od tradicionalnog depozitno-kreditnog koncepta do savremenog koncepta u kom one predstavljaju finansijske supermarkete sa široko diverzifikovanom paletom bankarskih proizvoda i usluga. Razvoj finansijskih tržišta i proces njihovog ujedinjavanja sa sobom donosi povećavanje postojećih i rađanje novih oblika rizika. Cilj ovog rada je da pokaže koliko se rizici danas uzimaju u obzir prilikom planiranja i izvršavanja poslovanja banaka, odnosno koliko je koncept upravljanja rizicima neizbežan ukoliko banka želi da posluje profitabilno u uslovima savremene tržišne ekonomije.

Vrste rizika

Sve banke koje funkcionišu u uslovima savremene tržišne ekonomije svesne su rizika kojima su izložene tokom obavljanja svoje delatnosti. Pored banaka, rizicima su izloženi i klijenti banke koji su korisnici njenih kredita i drugih usluga. Rizik nikada nije moguće izbeći u potpunosti, ali ga je moguće svesti na najmanju moguću meru, zahvaljujući postupcima upravljanja rizicima. Osnovne vrste rizika kojima su izložene banke mogu se nabrojati sledećim redom:¹

- **Kreditni rizik** – Kredit bez rizika ne postoji. On je prisutan uvek kada banka odobrava kredit ili u ime klijenta izdaje kreditni instrument kao što je bankarska garancija ili akreditiv. Kreditni rizik znači

* Željko Račić, saradnik u nastavi, Visoka poslovna škola strukovnih studija, Novi Sad, Srbija

¹ Icon institute GmbH (2004) *Priručnik o upravljanju kreditnim rizicima*

moгуćnost da klijent koji uzima kredit, ili od banke zahteva da izda kreditni instrument u njegovo ime, neće biti u stanju da u rokovima dospeća izvrši svoje ugovorne obaveze prema banci (plaćanje glavnica, kamata, naknada,...). Danas, u savremenom bankarstvu kada su uslovi poslovanja veoma složeni, smatra se da kreditni rizik obuhvata sledeće slućajeve:

- ne izvršavanje plaćanja od strane dužnika, po kreditnom ugovoru, ni posle najmanje tri meseca od momenta dospeća;
 - kršenje neke od zaštitnih klauzula u kreditnom ugovoru. Tada momentalno dolazi do pokretanja pregovora između banke i dužnika, ili se u protivnom od dužnika zahteva da vrati ćo dug (akceleraciona klauzula);
 - slućaj da ekonomska (tržišna) vrednost aktiva dužnika padne ispod vrednosti njegovog duga. Ekonomska vrednost aktiva predstavlja vrednost očekivanih budućih novćanih tokova diskontovanih na sadašnju vrednost putem odgovarajuće diskontne stope. Ako tržišna vrednost aktiva padne ispod tržišne vrednosti obaveza, to znaći da se dug ne mođe vratiti, odnosno da je ugođena banćina likvidnost i solventnost.
- **Devizni rizik** - nastaje u svim slućajevima kada je banka suoćena sa neravnotežom u valutnoj strukturi, odnosno kada su plasmani ili ostvoreni prihodi u jednoj valuti, a izvori ili obaveze u drugoj valuti. Postoje razvijeni instrumenti pomoću kojih je moguće smanjiti ovu vrstu rizika, od kojih treba izdvojiti terminske ili opcijske ugovore.

Pod terminskim poslom (future delivery) se podrazumeva posao koji se ispunjava u nekom kasnijem terminu u odnosu na trenutak njegovog zakljućenja. Terminski poslovi se dele na ćvrste (bezuslovne) i uslovne poslove.²

Opcijski ugovor je ugovor o terminskoj prodaji tržišnog materijala, kojim jedna ugovorna strana stiće pravo da kupi ili proda predmet opcije svakog radnog dana do momenta isteka ugovorenog roka. Istovremeno druga strana se obavezuje da na zahtev prve bezuslovno preda ili preuzme i plati ugovoreni predmet opcije. Opcije se dele na kupovne i prodajne opcije.

Pored banaka, deviznom riziku izlođeni su i klijenti koji su korisnici njihovih kredita. Ovo je važno u slućajevima kada klijent dobije kredit od banke u jednoj valuti, pri ćemu su njegova sredstva ili prihodi u drugoj valuti.

- **Kamatni rizik**- nastaje kada se osnov pasivne kamatne stope ili roćnost depozita klijenata razlikuje od osnova aktivne kamatne stope, odnosno roćnosti odobrenih kredita. Većina banaka primenjuje promenljive aktivne kamatne stope, što im omogućava promenu stope u skladu sa kretanjem kamatnih stopa na tržištu. Međutim, ukoliko banka, na primer, odobrava kredite po fiksnoj kamatnoj stopi u određenim srednjoroćnim ili dugoroćnim periodima, a istovremeno ne raspolađe depozitima iste roćnosti, izlađe se kamatnom riziku i mogućnosti da ostvari gubitke ukoliko se kamatne stope na tržištu kreću na naćin koji joj ne odgovara.
- **Tržišni rizik.** Banke i druga preduzeća moraju biti svesni promena tržišta na kom posluju i njegovog konstantnog razvoja koji donosi nove proizvode, nove tehnologije i nove konkurente. Prilagođavajući se tim promenama, svode na minimum mogućnost da izgube svoj geo tržišta. Pritisci akcionara kojima su banke i druga preduzeća izlođena u smislu ostvarivanja što veće dobiti, usmerava ih u pravcu iznalađenja novih tržišta, bilo da su u pitanju nova geografska tržišta ili nova tržišta proizvoda.
- **Rizik ljudskog faktora.** Bankarsko poslovanje poćiva na ljudima, i ljudi su ti koji ćine njen najveći kapital. Međutim, svaki ćovek mođe da pogreši i da napravi greške koje podrazumevaju pogrešnu procenu, koja u koraćnici mođe rezultirati materijalnim gubitkom za banku. Ovaj rizik banke svode na najmanju moguću meru tako što angađuju kvalitetne kadrove, pruđujući im adekvatnu obuku za poslove koje treba da obavljaju, kao i adekvatnu motivaciju kroz korektan sistem nagrađivanja i obezbeđenje dobrih radnih uslova. U suprotnom, zaposleni koji nisu adekvatno obućeni i motivisani, na kraju za banku postaju opterećuća obaveza, a ne kapital kojim ona raspolađe.

² Bunćić, Sonja (2007) *Bankarsko pravo*, FABUS, Novi Sad, 2007, glava 2

- **Rizik poslovanja** - je rizik koji je posledica neadekvatnih ili neuspešnih internih procesa ili sistema. Na primer, banka može biti izložena gubicima po kreditu zbog toga što je kredit odobrilo lice koje nije na odgovarajućoj funkciji ili nema dovoljno iskustva da odobri kredit. Da bi ovaj rizik svela na najmanju moguću meru, banka mora da ima utvrđene i ustanovljene operativne procedure u pisanom obliku ili u obliku priručnika u kome je precizno predviđeno ko je odgovoran za svaki od poslova koje banka obavlja i način na koji se ti poslovi obavljaju, kao i odgovornost za proveru ispravnosti obavljenih poslova. Priručnik sa operativnim procedurama treba da bude uvek dostupan svim zaposlenima u banci, u svrši obuke i uputstava kojih se oni moraju pridržavati u radu.
- **Rizik transakcija** - nastaje kad god banka u svojim knjigama iskazuje promenu po nekoj transakciji pri čemu je prisutan rizik da dođe do isplate u korist pogrešnog računa, ili se u deviznom poslu primeni pogrešan kurs, s tim da transakcija kasnije ne može da se stornira. Na primer, svakoj banci se ponekad desi da prilikom zaključivanja posla primeni kupovni umesto prodajni kurs. Ovaj rizik se svodi na najmanju moguću meru zahvaljujući tome što postoji kvalitetan priručnik sa operativnim procedurama.
- **Tehnološki rizik.** U svim oblastima poslovanja banke, sve je izraženije oslanjanje na tehnologiju koja je izložena izuzetno brzim promenama. Banke koje se ne odlučuju na ulaganja u cilju neutralisanja tehnološkog rizika, suočavaju se sa većim troškovima nego što je to slučaj sa konkurencijom koja ulaže u razvoj tehnologije, što rezultira nedovoljno efikasnim i preskupim poslovanjem.
- **Rizik vezan za reputaciju.** Banke se oslanjaju na poverenje klijenata i naročito na poverenje akcionara i deponenata. Ako banka stekne lošu reputaciju na tržištu, kao banka kojom se loše rukovodi, ili kao banka sa nekvalitetnom aktivom, poverenje se gubi, što može dovesti do "napada" deponenata i masovnog povlačenja sredstava sa računa te banke. To bi direktno ugrozilo samu banku, a indirektno bi moglo ugroziti i ceo bankarski sistem zemlje u kojoj ta banka posluje.

Bazelski komitet za bankarsku superviziju - istorijat

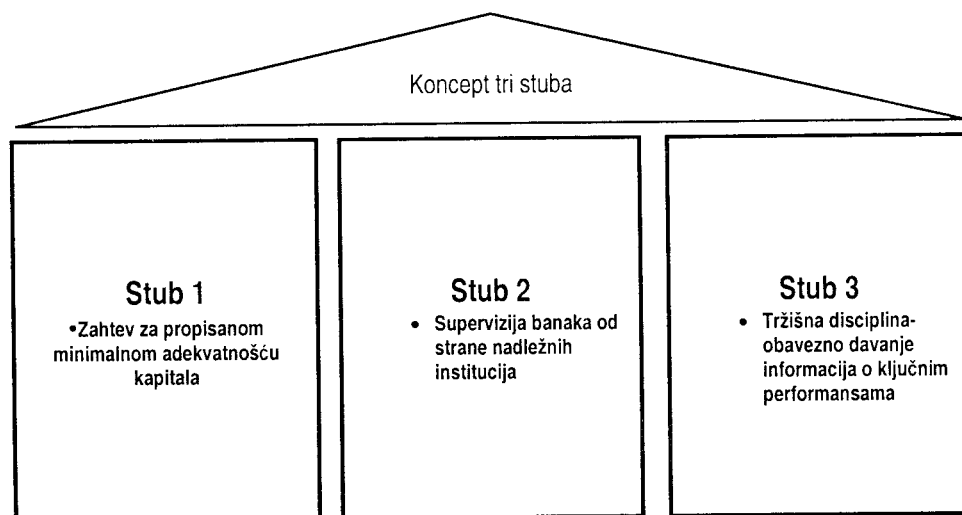
Banka se u uslovima globalizacije, deregulacije, brzog razvoja informacione tehnologije i povećane konkurencije, svakodnevno susreće sa visokim stepenom rizika tokom obavljanja svog poslovanja. S obzirom na činjenicu da je bankarski sistem važan činilac finansijskog sistema i jedan od stožera efikasnog funkcionisanja finansijskih tržišta, izuzetno je važno uspostaviti adekvatnu opreznosnu kontrolu, zarad smanjenja rizika nesolventnosti banaka i održavanja stabilnosti celokupnog bankarskog i finansijskog sistema (smanjenje sistemskog rizika). Pod pritiskom internacionalizacije poslovanja finansijskih institucija, neophodno je bilo izvršiti međunarodnu harmonizaciju pravila u poslovanju banaka i drugih finansijskih institucija, čiji je nosilac Bazelski komitet za bankarsku superviziju (Basel Committee on Banking Supervision). Ovaj komitet formiran je 1975. godine od strane guvernera Centralnih banaka visokorazvijenih zemalja Grupe 10. Preporuke Bazelskog komiteta u početku su bile tajne. Međutim, implementacijom u nacionalne bankarske sisteme zemalja Grupe 10, njegov uticaj počeo je snažno da se širi i na ostale zemlje. Ko je htio da ima posla sa harmonizovanim bankarskim sistemom Grupe 10, morao je i sam da implementira preporuke Bazelskog komiteta. Kasnije, sve preporuke su pretočene u direktive (strukovni izvor međunarodnog bankarskog prava), koje nisu automatski pravno obavezujuće za bankarske institucije, već to postaju u momentu kada ih u vidu zakona usvoje skupštine tih zemalja. Danas je preko 100 zemalja prihvatilo Bazelska pravila prudenčne supervizije, i smatra se da bankarstvo neke zemlje nema zadovoljavajući kredibilitet, ukoliko nisu usvojena bazelska pravila o poslovanju banaka.

Prvi ključni dokument Bazelskog komiteta o minimumu obaveznog kapitala donet je jula 1988. godine i odnosio se na regulisanje i superviziju kreditnih rizika (Bazel I). Ovaj dokument propisivao je jedinstveni centralizovani sistem određivanja visine kreditnih rizika. Zatim je, januara 1996. godine, usvojen amandman koji se odnosi na regulisanje tržišnih rizika banaka. Taj dokument orijentisan je na dvojni sistem, od kojih je jedan centralizovan, dok se drugi zasniva na internim rejting sistemima samih banaka. Treći, ključni dokument Bazelskog komiteta, usvojen je juna 2004. godine, i predstavlja renoviran Bazel I. Bazel II se takođe odnosi na regulisanje rizika, pri čemu je usvojeno rešenje o paralelnom postojanju centralizovanog

sistema, kao i internih rejting sistema samih banaka koje imaju dovoljno analitičkih kapaciteta za njihovo kvalitetno sprovođenje. Bazelskim sporazumom dogovorena je minimalna stopa kapitala u odnosu na riziko ponderisanu aktivu banaka, sa mogućnošću korekcije minimalne stope kapitala od strane supervizorske institucije dotične zemlje. Bazel II prepoznaje i definiše tri vrste rizika: kreditni, tržišni i operativni.

Bazel II – tri stuba prudencione kontrole

Aktuelni dokument bazelskog komiteta o prudencionoj kontroli i superviziji banaka sadrži sledeća tri stuba:³

Stub 1 – Odnosi se na regulisanje minimalnog obaveznog kapitala banaka, kao pokrića za kreditni, tržišni i operativni rizik. Banke moraju da sadrže najmanje 8% kapitala u odnosu na rizikom ponderisanu aktivu, s tim da supervizorske institucije u zemljama mogu da odrede i više stope kapitala od propisane. Osnovni smisao obaveznog kapitala je da smanji rizik nesolventnosti banaka, čime se smanjuje i makroekonomski - sistemski rizik. Osnovna ideja prvog stuba ovog dokumenta, može se opisati na sledeći način: množenjem nominalnog iznosa ukupnih kreditnih plasmana sa prosečnim ponderom rizika dobija se iznos rizikom ponderisane aktive banke. Dužnici su svrstani u odgovarajuće kategorije rizika (rejting klase), na bazi procenjenog rizika koji postoji u slučaju da banka odluči da im pozajmi sredstva. Množenjem nominalnog iznosa zajma sa odgovarajućim ponderom rizika koji je određen tom zajmotražiocu (standardnim pristupom ili internim rejting sistemom), dobija se visina kreditnog rizika za taj zajam. Sabiranjem apsolutnih iznosa svih kreditnih rizika dobija se vrednost rizika na portfolio nivou.

Kod regulisanja kreditnog rizika mogu se koristiti dva pristupa:

- standardni pristup, kod kog banka na svaku klasu rizika primenjuje pondere koje određuje supervizorska institucija;
- Interni rejting sistem, podrazumeva sopstvenu metodologiju banke, koja mora biti verifikovana od strane odgovarajuće supervizorske institucije.

Stub 2 – se odnosi na superviziju banaka od strane nadležnih supervizorskih institucija. Ove institucije treba da prate da li su banke formirale adekvatne nivoe obaveznog kapitala, da kontrolišu interne metodologije koje kreiraju same banke i da određuju više stope obaveznog kapitala ako je to potrebno.

Stub 3 – predstavlja dođunu prvog i drugog stuba. Odnosi se na tržišnu disciplinu koja je u Bazelskom programu definisana kao obavezno davanje informacija o ključnim performansama banaka, što doprinosi transparentnosti profila rizika.

³Opširnije pogledati: Ivanović, Periša (2006) *Novac i Bankarstvo*. Fabus 2006/2007, Novi Sad, glava 8

Kvantitativno merenje bankarskih rizika⁴

Upravljanje bankarskim rizicima može biti kvantitativno i kvalitativno. Kvalitativno upravljanje rizicima zasnovano je na iskustvenim ocenama eksperata i ono je naročito važno za one rizike koji se ne mogu kvantifikovati. Međutim, za faktore rizika koje je moguće kvantifikovati, sve više se koriste kvantitativne metode za upravljanje rizicima. Generalni cilj upravljanja bankarskim rizicima je optimizacija odnosa rizik/prinos, a savemeni koncept tog upravljanja ima sledeće komponente:

- adekvatna evaluacija kreditnih i tržišnih rizika;
- naplata cene rizika od korisnika odgovarajućih bankarskih usluga;
- izdvajanje naplaćene cene rizika u rezerve i kapital banke;
- pokrivanje očekivanih rizika iz formiranih rezervi banke;
- pokrivanje neočekivanih rizika iz akcijskog kapitala banke;
- formiranje ekonomskog kapitala koji je korigovan za rizik;
- upravljanje portfolio rizikom;
- monitoring rizika od strane posebne službe u banci.

Kod kvantitativnog sagledavanja bankarskih rizika, osnovni pristup sastoji se u sagledavanju prosečnog iznosa gubitaka kao i stope disperzije gubitaka oko trendne vrednosti. Glavno statističko merilo disperzije oko srednje vrednosti je standardna devijacija (kao merilo volatilnosti).

Srednja vrednost neke stohastične varijable (X) izračunava se na osnovu formule:

$$E(X) = (\sum X_i) / n$$

X - stohastična varijabla koja, na primer, označava gubitke banaka

n - broj registrovanih slučajeva

$E(X)$ - prosečan, očekivani iznos gubitaka na godišnjem nivou

Stvarni gubici banaka variraju iz godine u godinu, pa zbog toga banke treba da znaju koliko iznosi statistički projektovani iznos godišnjih odstupanja visine gubitaka u odnosu na višegodišnji prosek. Ova godišnja odstupanja gubitaka od višegodišnjeg proseka mogu se izračunati putem varijanse i standardne devijacije gubitaka.

Varijansa (σ^2) za seriju vrednosti X dobija se na osnovu formule:

$$\sigma^2 = \sum [X_i - E(X)]^2 / n$$

što znači da se varijansa dobija kao razlika između srednje vrednosti i svih odstupanja od srednje vrednosti, što je podignuto na kvadrat, i podeljeno sa brojem opservacija.

Standardna devijacija (σ) jednaka je kvadratnom korenu varijanse, odnosno:

$$\sigma = \sqrt{\sigma^2}$$

Maksimalni iznos gubitka za banku određen je na osnovu tri faktora: visine izloženosti gubitku, vrednosti standardne devijacije i izabranog nivoa tolerancije. Vrednost pod rizikom (VAR - value at risk) je maksimalni gubitak koji može da nastupi pri datom nivou tolerancije. Pod nivoom tolerancije se podrazumeva verovatnoća da gubici probiju, odnosno premaše projektovanu granicu. Banka sama odlučuje na bazi kog nivoa tolerancije želi da upravlja rizicima. Na primer, ako je izračunata vrednost VAR=100 sa nivoom tolerancije od 5%, to znači da su šanse da gubici banke budu veći od 100 jednake 5%, tj. banka može da računa da će se probijanje projektovane granice koja iznosi 100, dogoditi jednom u 20 godina. VAR je vrednost svih rizika koje banka preuzima, tj. maksimalni iznos potencijalnih gubitaka koje banka može da ima u svom poslovanju i koji može da bude prekoračen u malom i precizno definisanom procentu od svih mogućih slučajeva. VAR se može obračunati na svim poslovnim nivoima banke. Dok se očekivani gubici (expected losses), koji predstavljaju statističku procenu godišnjih gubitaka banke, pokrivaju iz operativnih

⁴ Ćirović, Milutin (2006) *Bankarstvo*, European Center for Peace and Development, Beograd, 2006, glava 21

rezervi, neočekivani gubici (unexpected losses) pokrivaju se iz kapitala banke. Neočekivani gubici postaju VAR, kada se odredi nivo tolerancije.

Smisao kvantitativnog određenja VAR jeste da se obezbedi adekvatan kvantitativan nivo ekonomskog kapitala banke, odnosno kapitala pod rizikom (CAR- capital at risk). Ekonomski kapital je amortizer koji nam omogućava zaštitu u odnosu na različite rizike sa kojima se suočava banka, tako da banka može održati svoj finansijski integritet i ostati u životu, čak i u slučaju veoma teških gubitaka i najgoreg mogućeg scenarija. CAR je iznos kapitala banke koji je potreban da bi banka unapred pokrila veličinu njenih potencijalnih gubitaka u narednom periodu. CAR se obračunava samo na portfolio nivou, pa se prema tome može reći da je VAR na nivou banke jednako CAR. Međutim, CAR nije jedina definicija visine kapitala banke. Postoje tri koncepta koji pokazuju visinu kapitala banke. Prvi koncept je koncept raspoloživog kapitala, to jest stvarne nominalne visine kapitala koji banka ima u pasivi svog bilansa. Drugi koncept je regulatorni kapital, to jest iznos kapitala koji bi banka trebalo da ima na osnovu regulatornih propisa. Treći koncept je CAR, odnosno iznos kapitala koji je u ravnoteži sa ukupnim rizicima banke. Bilo bi idealno da se ova tri koncepta kapitala kvantitativno poklapaju, što u praksi nije slučaj.

U slučaju kada je vrednost CAR veća od vrednosti raspoloživog kapitala, banka bi morala da izvrši usklađivanje te dve veličine, putem sledećih postupaka:

- banka koriguje naviše riziko premiju kao cenu rizika, i to preko kamata i provizija, ukoliko je to u uslovima tržišne konkurencije moguće;
- banka smanjuje iznos aktive kao generalne osnove za formiranje kapitala pod rizikom;
- banka menja strukturu svojih plasmana u smislu smanjenja rizičnih plasmana i povećanje manje rizičnih plasmana, čime se smanjuje vrednost kapitala pod rizikom, pri istom nivou bankarskih plasmana;
- banka vrši veću diverzifikaciju svojih plasmana, što utiče na smanjenje CAR na portfolio nivou banke.

Oblici gubitaka banke

Kreditni portfolio u banci može da ima tri vrste gubitaka: očekivane gubitke, neočekivane gubitke i izuzetne (katastrofalne gubitke).

Očekivani gubitak (expected loss)

Iznos dugogodišnjeg proseka gubitaka na portfolio predstavlja očekivani gubitak. Očekivanim gubicima se smatraju troškovi obavljanja posla, i oni se pokrivaju kroz cenu (kamatnu stopu) koju imaju kreditni proizvodi. Cena proizvoda (kamatna stopa) mora u sebi sadržati riziko premijum koji će pokrivati rizik davanja kredita određenom zajmotražiocu ili zajmotražiocima (kreditni portfolio).

Neočekivani gubitak (unexpected loss)

Neočekivani gubitak se tretira i meri kao promenljivost očekivanog gubitka na portfolio, i on se pokriva ekonomskim kapitalom. Neočekivani gubitak je maksimalni gubitak koji se može premašiti samo u ograničenom procentu slučajeva. Visinu neočekivanog gubitka pokazuje VAR (value at risk), dok nivo tolerancije pokazuje koliki je procenat mogućnosti gubitka koji nije pokriven sa VAR.

Izuzetni (katastrofalni) gubici

Katastrofalni gubici nisu pokriveni sa VAR, ali je verovatnoća njihovog nastanka veoma mala. Moguće ih je izbeći putem sistema limita u kontekstu upravljanja rizicima. Jake banke praktikuju da formiraju deo kapitala za slučaj odbrane od ovih, izuzetno stresnih situacija. Opasnost od pojave katastrofalnih gubitaka teorijski je

moгуće izbeći određivanjem takvog nivoa tolerancije da rizici budu pokriveni 100%. Međutim, to bi mnogo povećalo vrednosti VAR i CAR, tako da banka ne bi mogla da posluje kao profitabilna poslovna institucija.⁵

Zaključak

Integracija nacionalnih finansijskih tržišta, deregulacija i porast konkurencije, utiču na povećanje rizika poslovanja banaka. Kao odgovor na ovakav razvoj međunarodnog finansijskog ambijenta, Centralne banke finansijski najmoćnijih zemalja sveta uspostavile su prudencionu kontrolu (Bazel II), čiji je cilj da smanji rizik nesolventnosti banaka. Naime, bankrotstvo jedne banke moglo bi dovesti do lančanog potresa i do destabilizacije čitavog bankarskog i finansijskog sistema. Upravo zato, prudenciona kontrola i supervizija bankarskog poslovanja pružaju zaštitu od gubitaka koji bi mogli nastati ukoliko banke ulaze u preterano visoke rizike, a nemaju odgovarajuća sredstva za njihovo pokriće. Sa druge strane, postoji koncept ekonomskog kapitala koji se sve više koristi u bankarstvu kao merilo adekvatnosti kapitala u borbi za očuvanje solventnosti banaka. Ekonomski kapital (capital at risk) jednak je maksimalnoj, kvantitativno izračunatoj vrednosti neočekivanog gubitka banke na portfolio nivou, pri nivou tolerancije datom od strane same banke. Ukoliko banka nivo svog raspoloživog kapitala kontroliše kroz prizme regulatornog i ekonomskog kapitala, maksimalno smanjuje rizik nesolventnosti, čime direktno štiti finansijski sistem, realni sektor ekonomije i svoje deponente.

Literatura

- [1] Bunčić, S. (2007) *Berzansko pravo*, Novi Sad
- [2] Ćirović, M. (2006) *Bankarstvo*, drugo izdanje, European Center for Peace and Development, Beograd
- [3] Icon institute GmbH (2004) *Priručnik o upravljanju kreditnim rizicima*
- [4] Ivanović, P. (2006) *Novac i bankarstvo- Skripta za studente*, Fabus, Novi Sad
- [5] Jorion, P. (2006) *Financial Management Risk*

⁵Opširnije pogledati: Ivanović, Periša (2006) *Novac i bankarstvo*, Fabus 2006/2007, Novi Sad